

Kun rakennus tyhjenee, ilkivalta alkaa – syyt, seuraukset ja ratkaisuehdotukset (ILKIKURI-hanke)

HSY

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Euroopan unionin
osarahoittama

Projektitutkija Anu Kotilainen, HSY

2.11.2026

Ilkivalta kuriin purkukohteissa

- Hankkeen tavoitteena oli selvittää ilkivaltaa pääkaupunkiseudun purkukohteissa ja edistää purkuosien uudelleenkäytön mahdollisuuksia kiertotalouden periaatteiden mukaisesti.
- Kohderyhminä olivat pääkaupunkiseudun kaupungit, purkualan yritykset ja kierrätysoperaattorit.
- Hankeaika: 3–10/2026.
- Hankkeen toteutti HSY.
- Hanke toteutettiin Euroopan aluekehitysrahastosta myönnetyllä rahoituksella. Rahoituksen valvova viranomainen on Uudenmaan liitto.
- Kohdealueena oli pääkaupunkiseutu.

Ilkivallan yhteys kiertotalouteen

- Purkukohteista kertyy vuosittain runsaasti purkumateriaaleja ja -osia, joista suurin osa päätyy tällä hetkellä jätteeksi.
- Purkuosien uudelleenkäyttö on kiertotalouden nouseva trendi. Se vähentää merkittävästi neitseellisten materiaalien tarvetta, rakentamisen hiilijalanjälkeä ja luontohaittoja.
- Purkuosien uudelleenkäyttö edellyttää, että uudelleenkäyttöön soveltuvat osat säilyvät ehjinä.
- Tyhjillään olevissa purkukohteissa tapahtuu usein ilkivaltaa, mikä heikentää rakennusosien uudelleenkäytön mahdollisuuksia.

Uudelleenkäyttöön soveltuvia ovat esimerkiksi:

- Ikkunat
- Ovet
- Tiilet
- Metallit
- Irtaimisto (esim. keittiökalusteet, tuolit, pöydät, saniteettikalusteet, elektroniikka, ilmanvaihto)
- Liimapuuelementit
- Rungon osat (esim. ontelolaatat, pilarit, palkit)

Hankkeen toteutus 1/2

- Hanke toi yhteen laajasti eri alojen toimijoita ja osaamista tietojen kartoittamiseksi ja kokoamiseksi.
- Hankkeen aikana järjestettiin
  - Asiantuntijahaastatteluita (7 kpl)
  - Ryhmähaastatteluita (3kpl)
  - Työpaja (1kpl)
- Hankkeeseen osallistui muun muassa kaupunkiympäristön, kasvatuksen, kulttuurin, vapaa-ajan ja turvallisuuden toimialojen ammattilaisia, purkuyrityksiä, kierrätysoperaattoreita, kiinteistöjen omistajia sekä nuorisoneuvoston edustajia.

Hankkeen toteutus 2/2

- Hankkeessa perehdyttiin aiempaan kotimaiseen ja ulkomaiseen tutkimukseen sekä lehtiartikkeleihin.
- Hankkeen viestintä: 4 tietoartikkelia, 6 LinkedIn-postausta, nuorille kohdennettu videomateriaali sekä loppuraportti.
- **Hankkeessa yhteiskehittämistä hyödyntäen tuotettu loppuraportti kokoaa hajallaan olevan tiedon, tunnistaa vaikuttavimmat ratkaisut ja luo pohjan konkreettisille jatkotoimenpiteille sekä pilotoinneille.**

Tulokset

Ilkivaltaa lähes jokaisessa kohteessa

- Ilkivaltaa tapahtuu lähes jokaisessa purkua tyhjillään odottavassa kohteessa.
- Kohteen sijainti vaikuttaa ilkivallan määrään.
- Mitä pidempään rakennus on tyhjillään, sitä enemmän ilkivaltaa tapahtuu.
- Ilkivalta lisää ilkivaltaa.
- Toimivia keinoja ilkivallan torjumiseksi on tällä hetkellä käytössä hyvin vähän.

Kuva: Anne Latto

Luvattomat tunkeilijat

- Ammattivarkaat
- Tuhopolttajat
- Graffitien tekijät
- Kodittomat
- Päihteidenkäyttäjät
- Urbaanit löytöretkeilijät
- Lapset ja nuoret

Kuva: Anne Latto

Ilkivallan yleisimmät muodot

- Varkaudet
- Hajottaminen
- Sotkeminen, esim. jauhesammuttimet
- Polttaminen
- Töhriminen
- Roskaaminen
- Vesituhot

Kuva: Anne Latto

Ilkivallan vaikutukset 1/2

- Ilkivalta heikentää uudelleenkäytön mahdollisuuksia
  - Varastaminen ja tuhopoltot estävät uudelleenkäytön kokonaan
  - Hajottaminen ja graffitit estävät tai rajoittavat uudelleenkäyttöä
- Ilkivallalla on suuret taloudelliset vaikutukset
  - Kustannuksia ilkivallan torjumisesta ja sen jälkien korjaamisesta
  - Uudelleenkäyttöön soveltuviin rakennusosiin ja materiaaleihin sitoutuneen rahallisen arvon menetys
  - Kustannukset voivat olla jopa 50 000-100 000 e/ kohde

Kuva: Anu Kotilainen

Ilkivallan vaikutukset 2/2

- Ilkivalta heikentää elinkeino- ja liiketoimintamahdollisuuksia
  - Kaupungit
  - Uudelleenkäyttöön erikoistuneet yritykset
  - Purkuyritykset
  - Purkukohteen läheiset yritykset
- Ilkivalta lisää turvattomuutta
  - Turvallisuudentunne ja viihtyisyys heikkenee
  - Rikkinäisten ikkunoiden teoria
  - Työntekijöiden turvallisuus vaarantuu (esim. erilaiset kartoitukset)
  - Luvattomien tunkeilijoiden turvallisuus vaarantuu

Harva keino toimii ilkivallan torjunnassa

- Ilkivallan torjunta koetaan hyvin vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi.
- Yleisimmät keinot pyrkiä torjumaan ilkivaltaa ovat
  - Ikkunoiden ja ovien vanerointi
  - Vartiointi
  - Kameravalvonta.
- Näitä keinoja pidetään melko tehottomina tai liian kalliina (esim. 24h vartiointi).
- Vanerointi saattaa jopa toimia kutsuna varkaille ja muille ilkivallan tekijöille

Kuva: Anne Latto

Kuva: Anne Latto

Ratkaisuehdotukset ilkivallan torjumiseksi

Johtamis- ja toimintaprosesseihin liittyvät ratkaisut 1/2

- Tehokkain tapa torjua ilkivaltaa on aloittaa purkaminen heti, kun rakennus jää tyhjilleen.
- Esteenä on kuitenkin purkamisen ja uudelleenkäytön taustalla olevien prosessien hitaus, tiedonkulun haasteet organisaatioiden välillä ja toimialojen sisällä ja ennakoivan suunnittelun puute.

Kuva: Anne Latto

Johtamis- ja toimintaprosesseihin liittyvät ratkaisut 2/2

- Prosesseja voitaisiin kehittää luomalla toimiala- ja organisaatiorajat ylittävä työryhmä vastaamaan purkuhankkeiden ja uudelleenkäytön kokonaiskoordinoinnista kaupunkitasolla.
- Työryhmän muodostaminen tehostaisi tiedonkulkua, työnjaon selkiyttämistä ja edistäisi uudelleenkäyttöä.
- Potentiaalisena ratkaisuehdotuksena nähtiin myös uudelleenkäyttökartoitusten yhtenäistämiseen tähtäävän kansallisen ohjeistuksen laatiminen. Se ohjaisi varaamaan hankkeessa enemmän aikaa uudelleenkäytön suunnittelulle ja toteuttamiselle.
- Muut ratkaisuehdotukset eivät poista ilkivallan juurisyytä, vaan hoitavat vain sen oireita.

Kuva: Anne Latto

Väliaikaiskäyttö

Jos purkaminen viivästyy, voidaan ilkivaltaa pyrkiä torjumaan esimerkiksi väliaikaiskäytöllä:

- Hyödyntäminen uudelleenkäytettävien purkuosien välivarastona
- Tilojen antaminen tai edullinen vuokraaminen järjestöjen tai pienten yritysten käyttöön
- Nuorten toiminnan uudelleenohjaaminen heitä osallistamalla
- Poliisin, pelastuslaitoksen tai rajavartiolaitoksen harjoittelu

Kuva: Anne Latto

Tekniset, teknologiset ja digitaaliset ratkaisuehdotukset

Ilkivaltaa voidaan pyrkiä torjumaan myös erilaisilla teknisillä ratkaisuilla. Monet niistä ovat kuitenkin melko kalliita toteuttaa, tai saattavat joutua ilkivallan tai varastamisen kohteiksi. Potentiaalisia ratkaisuehdotuksia ovat:

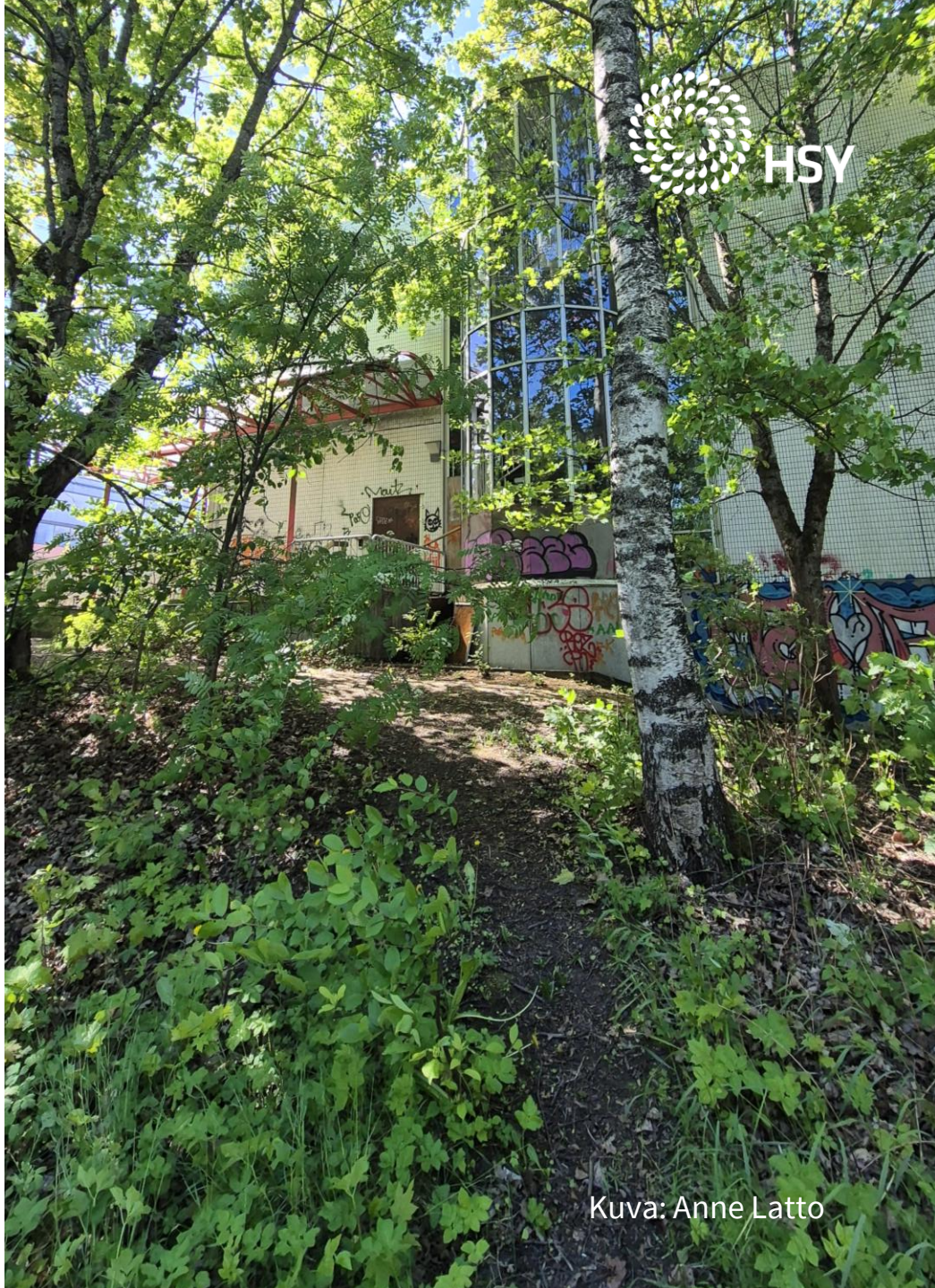
- Äänihälytysratkaisut, joissa on liiketunnistin (ei sovi hyvin tiiviiseen kaupunkirakenteeseen)
- Aurinkoenergialla toimivat robottivalvontayksiköt
- Sisälentodroonit
- Tekoälyyn liittyvät ratkaisut

Viestintä

Purkukohteiden ilkivallan vaikutuksista uudelleenkäyttöön ei ole riittävästi tietoa saatavilla. Potentiaalisia ratkaisuehdotuksia tiedon lisäämiseksi ovat:

- Erilaiset viestintäkampanjat televisiossa, sosiaalisessa mediassa ja lehdissä.
- Uudelleenkäytöstä kertovat kyltit rakennusten ulkopuolella, joissa on hyödynnetty uudelleenkäyttöä.
- Ilkivallan vaikutuksista kertovat kyltit purkukohteissa.

Kuva: Anne Latto

Viestintäkampanja nuorille

- Nuoret ovat yksi ilkivaltaa tekevistä ryhmistä purkukohteissa, joten hankkeessa toteutettiin syksyllä 2026 nuorille suunnattu viestintäkampanja ilkivallan vaikutuksista purkuosien uudelleenkäyttöön, sekä purkukohteisiin menemisen vaaroista.
- Kampanja toteutettiin yhteistyössä vaikuttajaviestintää tekevän Done Helsingin ja sosiaalisen median vaikuttaja Branun kanssa.
- Viestintäkampanja toteutettiin kuvaamalla Youtube-video kahdessa purkua odottavassa kohteessa.
- Videolla haastatellaan HSY:n ILKIKURI-hankkeen, uudelleenkäytön sekä asbestipurkamisen asiantuntijaa.
- Video julkaistiin vaikuttajan Youtube-kanavalla, ja lisäksi videosta leikattiin lyhyitä videoita sosiaaliseen mediaan.
- Tavoitteena on saada video myös laajempaan levitykseen, esimerkiksi kouluihin.

Kuva: Anu Kotilainen

Kuva: Anne Latto

Lopuksi

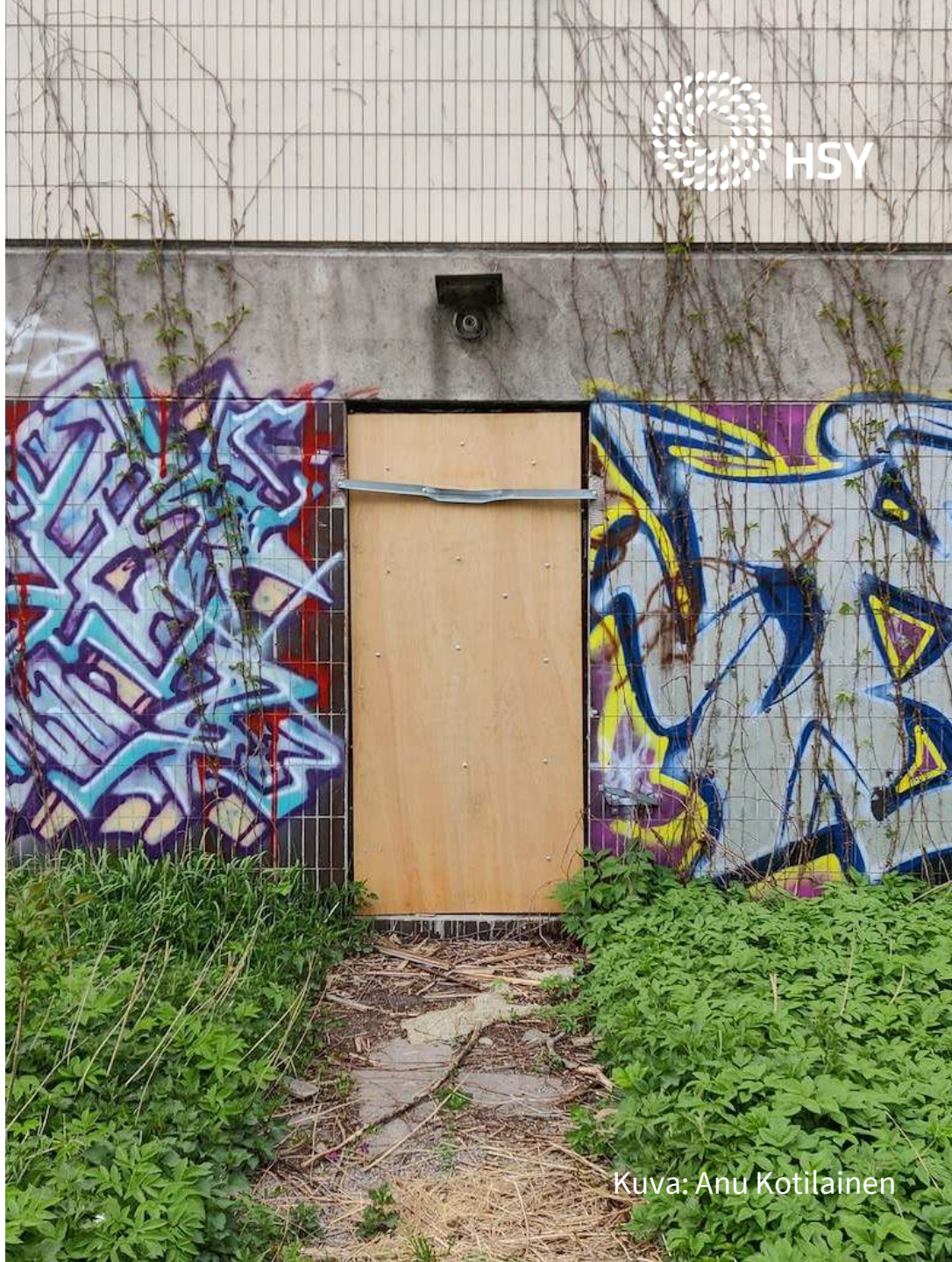
Johtopäätökset

- Ilkivalta on purkukohteissa yleinen ja kasvava ongelma, joka heikentää rakennusosien uudelleenkäyttömahdollisuuksia, lisää kustannuksia ja aiheuttaa turvallisuusriskejä.
- Pitkä tyhjilläänoloaika lisää ilkivallan riskiä.
- Purkaminen, rakennusosien talteenotto ja uudelleenkäyttö tulisi suunnitella ennakoivasti jo ennen rakennuksen käytön päättymistä.
- Purkamisen ja uudelleenkäytön johtamis- ja toimintaprosessit tarvitsevat kokonaiskoordinointia.
- Purku- ja rakennushankkeiden yhteensovittaminen sekä parempi tiedonkulku tukevat rakennusosien uudelleenkäyttöä.

Johtopäätökset

- Ilkivaltaa ei voida ehkäistä yhdellä keinolla. Kohteissa, joissa purkaminen viivästyy, tarvitaan kohdekohtainen yhdistelmä väliaikaiskäyttöä, ylläpitoa, valvontaa, teknisiä ratkaisuja ja viestintää.
- Kustannuksista ja torjuntatoimien vaikuttavuudesta tarvitaan järjestelmällisempää tietoa.
- Ratkaisuehdotuksia tulisi testata käytännön piloteissa.
- Suunnitelmallinen purkuprosessi ehkäisee ilkivaltaa ja auttaa säilyttämään rakennusosiin sitoutunutta arvoa.

Lisätietoja hankkeesta:

www.hsy.fi/ilkikuri

Aino Hatakka
Projektipäällikkö

Aino toimii hankkeen vastaavana projektipäällikkönä.

Yhteystiedot
aino.hatakka@hsy.fi
+358505933904

Aino Moisio
Projektipäällikkö

Aino osallistuu hankkeeseen rakentamisen kiertotalouden asiantuntijana.

Yhteystiedot
aino.moisio@hsy.fi
+358504664481

Anu Kotilainen
Projektitutkija

Anu suunnittelee ja toteuttaa hanketta, sekä vastaa viestinnästä ja sidosryhmäyhteistyön koordinoinnista.

Yhteystiedot
anu.kotilainen@hsy.fi
+358505915875

Kiitos!

